

შესავალი

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის თვითმმართველობასა და შ.კ.ს. „ვწვ და კომპანია”-ს შორის 28.11.2016^წ დადგებული №117 ხელშეკრულების საფუძველზე, ტენდერი №170007558 შ.კ.ს. „ვწვ და კომპანია”-ის სპეციალისტების მიერ ჩატარებული საკვლევამიებო სამუშაოების შედეგად შედგენილი იქნა ახალქალაქში ადგილობრივი მნიშვნელობის ქუჩების და გზების სარეაბილიტაციო სამუშაოების საპროექტო სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაცია.

გეოლოგიური, საინჟინრო-გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური პირობები

ქ. ახალქალაქი მდებარეობს სამხრეთ კავკასიონის მთიანეთის, ჯავახეთის პლატოს სამხრეთ ნაწილში, სამსარის ქედის სამხრეთ დაბოლოებასთან, მდინარე ფარავნის ხეობის სამხრეთ ფერდობზე.

ტექტონიკურად შედის ართვინო-ბოლნისის ბელტის, ჯავახეთის ზონაში. მიწისძვრის მიხედვით მიეკუთვნება 9-ბალიან ზონას, სეისმური აჩქარების კოეფიციენტი შეადგენს 0.32.

გეოლოგიურად აგებულია, ზედაპლიოცენურ-შუამეოთეული, დოლერიტული, ბაზალტური და ანდეზიტური დაგებით.

ტერიტორია აგებულია ზედა ეოცენური ასაკის (P_2^3) თხელშრეებრივი ქვიშაქვებისა და არგილიტების მორიგეობით, რომლებიც საკვლევ ერიტორიაზე გადაფარულია თანამედროვე ასაკის ალუვიური (aQ_{IV}), ალუვიურ-დელუვიური (adQ_{IV}), და ტექტონიკური (tQ_{IV}) გრუნტით.

რაც შეეხება ჰიდროგეოლოგიურ პირობებს, საკვლევი ტერიტორიის ფარგლებში და მის მიმდებარედ გრუნტის წყლების ბუნებრივი გამოსავლები არ შეინიშნება, ისინი გახსნილი იქნენ მიწის ზედაპირიდან 2.20-2.80 მ-ზე ჭაბურლილებით.

საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების შესასწავლად ჩატარდა რეკოგნოსცირება და საგელე-საძიებო სამუშაოები.

ტექტონიკური გრუნტის ქვეშ გავრცელებულია 1.90-2.45 მეტრის სიმძლავრის ალუვიურ-დელუვიური (adQ_{IV}) თიხა – მოყავისფრო, ნახევრადმაგარი (ზედა ნაწილში) და ბლანტპლასტიკური, კენჭისა და ქვიშნარის შეაშრებითა და ლინზებით, 10%-ზე მეტი ხრეშის ჩანართით – ფენა №2.

თიხის საგებს, 2.2-2.8 მეტრის სიღრმიდან დამიებულ 4.0 მ-მდე წარმოადგენს ალუვიური (aQ_{IV}) კენჭნარი, ქვიშა-ქვიშნარის შემავსებლით, კაჭარის ჩანართით 30%-მდე – ფენა №3.

გზის კაპიტალური შეკეთებისას ფუძე გრუნტებად შეიძლება გამოყენებულ იქნას სამივე ფენის ამგები გრუნტები. ქვემოთ ცხრილში მოცემულია ფუძე გრუნტების ფიზიკურ-მექანიკური თვისებების მახასიათებლების რიცხვითი მაჩვენებლები.

ფენის №	სიმკრივე ρ კგ/მ ³	შიგა სახუნის კუთხე ფე	სეგდრითი შეჭიდულობა C გა (კგმ/სმ ²)	დეფორმაციის მოდული E მპა (კგმ/სმ ²)	სანგარიშო წინაღობა R კპა (კგმ/სმ ²)
1	1950	-	-	-	400(4)
2	1800	18	52(0.52)	23(230)	300(3)
3	2000	38	0.7(0.007)	30(300)	600(6)

ცხრილში მოყვანილი მაჩვენებლები შეჯერებულია საგელე განსაზღვრების, ტექნიკური ლიტერატურისა და ს.6. და წ. 2.02.01-83 (შენობა ნაგებობათა ფუძეები) პირველი დანართის 1, 2 და 3 ცხრილებისა და მესამე დანართის 1, 3 ცხრილების გათვალისწინებით.

გზის საფარისა და ფუძე გრუნტების შესასწავლის მიზნით მოხდა ტერიტორიის ვიზუალური დათვალიერება, რის შედეგადაც დადგინდა არსებული ფრაგმენტებად შემორჩენილი ა.ბეტონის საფარისა და ქვიშა ხრეშვანი საგების სისქე.

კლიმატი

№1 ცხრილში მოცემულია ჰაერის საშუალო, თვიური, წლიური და ექსტრემალური ტემპერატურები აქ არსებული მეტეოროლოგიურ სადგურების მრავალწლიური დაკვირვების მონაცემების მიხედვით/

ჰაერის საშუალო თვიური, წლიური და ექსტრემალური ტემპერატურები t°C

ცხრილი №1

მეტსადგური	ტემპერატურა	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	წელი
ახალქალაქი	საშუალო	-7.2	-5.4	-2.0	4.7	10.2	13.2	16.0	16.4	12.4	7.4	1.6	-4.0	5.3
	აბს.მაქსიმუმი	-34	-30	-26	-21	-8	-2	-2	-2	-7	-13	-25	-31	-34
	აბს. მინიმუმი	10	13	21	24	29	30	34	34	32	28	22	15	34

რაიონში ყველაზე ცხელი თვეებია ივლისი-აგვისტო, ყველაზე ციფი – იანვარი.

ატმოსფერული ნალექების საშუალო თვიური რაოდენობა და წლიური ჯამი, აუზებში არსებული მეტეოროლოგიური სადგურებისა და მეტეოსაგუშაგოს მრავალწლიური დაკვირვების მონაცემების მიხედვით №2 ცხრილში მოცემულია.

ნალექების საშუალო თვიური რაოდენობა და წლიური ჯამი მმ-ში

ცხრილი №2

მეტსადგური	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	წელი
ახალქალაქი	21	27	28	46	79	86	63	51	41	37	32	22	536

ტოპო-გეოდეზიური დასაბუთება

ტექნიკური დაგალების თანახმად ობიექტზე შესრულდა შემდეგი სახის და მოცულობის ტოპო-გეოდეზიური სამუშაოები:

1. მისასვლელი გზების აგეგმვა, მასშტაბი 1:1000.
2. საპროექტო გზების კროფილების დამუშავება: პროფილების პორიზონტალური მასშტაბი: 1:1000 და 1:2000; კერტიკალური მასშტაბი 1:200.
3. საპროექტო გზების განივი კვეთების გადაღება.

ტოპო-გეოდეზიური სამუშაოები შესრულებული იქნა UTM WGS-84 კოორდინატთა სისტემაში.

ობიექტზე სამუშაოების შესრულებული იქნა TPS სერიის TCR-407 power მოდელის ელექტრონული ტაქეომეტრით, რომლის ლაზერული მანძილმზომით უამრეკლორ მანძილების გაზომვა შეიძლება 200 მ-და 4000 მანძილზე, სიზუსტით 2-5მმ. ხოლო ამრეკლის გამოყენებისას (სტანდარტული პრიზმა GPR 111) 1800 მ. დ. 3500 მ-მდე მანძილზე, სიზუსტით 2-5მმ. მანძილების გაზომვის დიაპაზონი დამოკიდებულია პარას გამჭვირვალეობასა და ამინდის ცვლილებაზე.

სამუშაოს შესრულების დროს გამოიყენებოდა, როგორც EDM IR ამრეკლზე გაზომვები, ასევე RL უამრეკლო გაზომვები. ამრეკლად გამოიყენებული იქნა სტანდარტული პრიზმა GPR 111.

ასაგეგმი საფუძვლის წერტილების კოორდინატების განსასაზღვრელად და გრძივი და განივი პროფილების გადასაღებად, არსებული (საპროექტო) გზების გასწვრივ გატარებული იქნა თეოდოლიტურ-სანიველირო სვლა, ელექტრონული ტაქეომეტრით TCR-407 power მოდელით.

გარეარებული თეოდოლიტურ-სანიველირო სვლის ხარისხობრივი მახასიათებლები, როგორც ხაზობრივი ცდომილებები (აბსოლიტური ს და ფარდობითი ს/ს) ასევე სანიველირო შეუკვრელობები, რომლებიც გამოთვლილია ფორმულით $f_h = \pm 30\text{VL}$, სადაც არის სვლის სიგრძე ქმ-ზე. აქმაყოფილებს ტოპო-გეოდეზიური საძიებო სამუშაოების წარმოების ინსტრუქციის მოთხოვნებს.

არსებული მდგომარეობა

საპროექტო გზებზე არსებული მდგომარეობა შესწავლილი იქნა პროექტის შემსრულებელი თრანსაციის (გზა და კომპარი) სპეციალისტების მიერ ჩატარებული სავალე ინვენტარიზაციის და ტოპოგეოდეზიური გადაღების მასალების საფუძველზე.

მიწის ზედაპირის პირობითი ნიშნულები მერყეობს 1600-1700 მეტრის ფარგლებში.

ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის გზიდან სოფ. მაჯაბარიმდე მიმავალი საპროექტო გზა, სათხილამურო ბაზიდან სოფ. გომანამდე მისასვლელი გზა და ახალქალაქში სასწავლო უნივერსიტეტთან მისასვლელი გზა ადგილობრივი დანიშნულებისაა და მიეკუთვნება IV კატეგორიას. ამ გზის ტექნიკური მახასიათებლები გეგმა, გრძივი პროფილი, მიწის ვაკისი, სავალი ნაწილი და გზაზე არსებული სელოგნური ნაგებობები, მნიშვნელოვანი შეზღუდვის გარეშე, არსებული პარამეტრებით უზრუნველყოფს საავტომობლო ტრანსპორტის მოძრაობას, ამიტომ პროექტით გათვალისწინებული სამუშაოების ფარგლებში, არსებული გზის გეგმა, გრძივი პროფილი, მიწის ვაკისის სიგანე და ნიშნულები შეიძლება შენარჩენებული იქნეს უცვლელად.

წინამდებარე პროექტის დამუშავების პროცესში, ზემოთ აღნიშნული გზების საფარის მდგომარეობისა და ფუძე გრუნტების შესწავლის მიზნით განხორციელდა ტერიტორიის ვიზუალური დათვალიერება, რის შედეგადაც განისაზღვრა არსებული ქვეშა-ხრეშვანი საგების სისქე.

აღნიშნული გზებს კაპიტალური შეკეთება არ ჩატარებია. გზის ნაწილი მოხრეშილია. გაჩენილია უმნიშვნელო ზომის ორმოები, გზის საფარი ნორმალურ მდგომარეობაშია. გზის სავალ ნაწილის ნაპირებზე ნალექების შედეგად ჩამოტანილია თიხაში აზელილი გრუნტი. არსებული გრუნტის სანიაღვრები ამოვსებულია დანალექი ქანებით.

რაც შეეხება ქალაქში არსებულ ქუჩებს და ჩიხებს: დარბინიანის ქ, დერუინსკის შესახვევები, მიკოიანის I და II შესახვევი, ნაზარეთიანის ქ, უკერსკის ქ, მალხასიანის II შესახვევი და რუსთაველის ჩიხის ასფალტობეტონის საფარი ძლიერ დაზიანებულია, განხილია დიდი ზომის ორმოები, გრძივი და განივი ბზარები, ჯდენები. ჯდენები შეინიშნება აგრეთვე, ტროტუარებზე, ბორდიურების ნაწილი დაზიანებულია და უმეტეს ადგილბზი ჩავარდნილია. სავალი ნაწილის ნაწილურები ჩამონგრეულია, რაც იძლევა იმის საფუძველს, რომ არსებული ასფალტობეტონის საფარი ორმოულ შეკეთებას და გადაკვრას არ ექვემდებარება.

საპროექტო ღონისძიებები

ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის გზიდან სოფ.მაჯაბარიმდე მისასვლელი, სათხილამურო ბაზიდან სოფ. გომანამდე მისასვლელი და ახალქალაქში სასწავლო უნივერსიტეტთან მისასვლელი გზები მიეკუთვნება IV კატეგორიას და რეაბილიტაცია კეთდება არსებული სავალი ნაწილის გასწვრივ დერმის შეუცვლელად.

არსებული მდგომარეობიდან გამომდინარე, საჭირო მზიდუნარიანობის მისაღწევად, დამკვეთონ შეთანხმების საფუძველზე მიღებულია ქვემოთ აღნიშნული საგზაო სამოსის კონსტრუქციები.

მოგყვავს მიღებული საპროექტო გადაწყვეტილებების მიხედვით ჩასატარებელ სამუშაოთა ჩამონათვალი და მოკლე დახასიათება.

როგორც, აღნიშნეთ საპროექტო გზის არსებული საგზაო სამოსი ნორმალურ მდგომარეობაშია. გზის გვერდულები გასასუფთავებელია ნალექების შედეგად ჩამოტანილი ღორდისაგან.

გადაეკვრება 2 ფენა ა/ბეტონის საფარი სისქით ქვედა შრე ბ=6სმ წვრილი, ზედა 4სმ. ა/ბეტონის საფარის ქვეშ გაეთდება ქვესაგები ფენა ფრაქციული ღორღით ბ=15სმ k-1.26.

უნივერსიტეტთან მისასვლელი გზის მარცხენა მხარეს კეთდება ტროტუარი და მარცხენა მხარეს მოსაწყობია გეერდულები ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით ბ=15სმ k-1.22, სიგანით 1მ, ხოლო სოფ. მაჯატიამდე და სოფ. გომანამდე მისასვლელ გზების ორივე მხარე ეწყობა გეერდულები ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით ბ=15სმ სიგანით 1მ.

არსებული მიწის სანიაღვრები გასაწმენდია დანალექი გრუნტისგან.

უნივერსიტეტთან მისასვლელი ქ. - იწყება აღმაშენებლის ქუჩიდან და მთავრდება უნივერსიტეტთან.

გადაეკვრება 2 ფენა ა/ბეტონის საფარი სისქით ქვედა შრე ბ=6სმ წვრილი, ზედა 4სმ. ა/ბეტონის საფარის ქვეშ გაეთდება ქვესაგები ფენა ფრაქციული ღორღით ბ=15სმ k-1.26, ხოლო ტროტუარებზე ქვესაგები ფენა ფრაქციული ღორღით ბ=10სმ k-1.26 და წვრილმარცვლოვანი ა/ბეტონის საფარი სისქით ბ=3სმ.

სიგრძით 584 მ, საერთო ფართით 4426 მ²

მათ შორის:

- მიწის გაკისის სიგანე 8÷9 მ
- გზის სავალი ნაწილი - 3504 მ²
- ტროტუარები - 122 მ²
- მიერთება - 100 მ²
- სავალი ნაწილის სიგანე - 6.0 მ
- მისაყრელი გეერდულები - 584 მ²

დარბინის ქ. - სიგრძით 323 მ, საერთო ფართით 3057 მ²

მათ შორის:

- გზის სავალი ნაწილი - 1938 მ²
- ტროტუარები - 1169 მ²
- მიერთება - 50 მ²

რესათაველის ჩიხი. - სიგრძით 64 მ, საერთო ფართით 288 მ²

მათ შორის:

- გზის სავალი ნაწილი - 288 მ²

დარბინის ქ. ს=323 მ

სავალი ნაწილისა და ტროტუარების ფართის პიკტური დათვლის უწყისი

პკ+დან პკ+მდე	მანძილი, მ	სავალი ნაწილი		ტროტუარები	
		სიგანე, მ	ფართი, მ ²	სიგანე, მ მარჯვნივ/მარცხნივ	ფართი, მ ²
1	2	3	4	5	6
0+00	-	6.0	-	2.0+2.0	-
+42	42	6.0	252	2.0+2.0	168
+94	52	6.0	312	2.0+2.0	208
1+31	37	6.0	222	2.0+2.0	148
+66	35	6.0	210	2.0+2.0	140
2+00	34	6.0	204	2.0+2.0	136
+20	20	6.0	120	1.5+1.5	60
+68	48	6.0	288	1.5+1.5	144
3+23	55	6.0	330	1.5+1.5	165
სულ			1938		1169

დარბინის ქ. ს=323 მ

მიერთებების აღგილმდებარებისა და ფართის დათვლის უწყისი

№	აღგილმდებ- ბარებისა		მიერთების სიგრძე, მ	მიერთების სიგანე, მ	ფართი, მ ²	არსებული საგანის გდებლმარტებ ა	შენიშვნა
	მარცხ ივე	მარჯვე ივე					
1	2	3	4	5	6	7	8
	-	1+92	10.0	5.0	50	გრუნტოვანი	

დარბინიანის ქ. ტ=323 გ
საგზაო სამოსის პიკეტური დათვლის უწყისი

საპრო- ექტო ქმ	პე+დან პე+მდე	სიგრძე, მ	სამუშაოს დასახელება	გან ზ.	რაოდ.	უნიტები
1	2	3	4	5	6	7
1.	0+0÷3+23	323	შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით სისქით 15სმ კ-1,22	გ ² / გ ³	2000/366	
2.	0+0÷3+23	323	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული ღორღით (0-40მმ) სისქით 10სმ კ-1,26	გ ² / გ ³	1938/244	
3.	0+0÷3+23	323	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	1,16	
4.	0+0÷3+23	323	საფარის ქვედა ფენის მოწყობა მსხვილმარცვლოვანი ფორმოვანი-ღორღოვანი ა/ბეტონის ცხელი ფენით სისქით 6სმ	გ ² / გ	1938/269,8	
5.	0+0÷3+23	323	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	0,58	
6.	0+0÷3+23	323	საფარის ზედა ფენის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-ღორღოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 4სმ	გ ² / გ	1938/188,8	
			ტროტუარები			
7.			საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული ღორღით (0-40მმ) სისქით 10სმ	გ ² / გ ³	1169/147	
8.			თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	0,7	
9.			საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-ღორღოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 3სმ	გ ² / გ	1169/85,4	
			მიერთება პტ1+92 (ლ=10გ ბ=5გ)			
10.			შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით (0-70)მმ	გ ³	3	
11.			საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული ღორღით (0-40მმ) სისქით 7სმ	გ ² / გ ³	50/4,4	
12.			თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	0,03	
13.			საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-ღორღოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 5სმ	გ ² / გ	50/6,1	

დარბინიანის ქ. ტ=323 გ
სამუშაოთა მოცულობის კრებსითი უწყისი

№	სამუშაოთა დასახელება	განზ.	რაოდ	შენიშვნა
1	2	3	4	5
1.	აღდგენა და დამაგრება	გმ	0.323	
	მიწის ვაკისი			
2.	სავალი ნაწილის გაწმენდა ნალექების შედეგად ჩამოტანილი თიხაში აზელილი გრუნტისაგან ბულდოზერით შეგროვება 30მ, დატვირთვა ესკავატორით (V-0.25 გ ³) ა/თვითმცლელებზე და გატანა ნაყარში 5კმ-ზე	გ ³	460.00	
3.	იგივე, ხელით მექანიზმებისათვის მოუდგომელ ადგილებზე	გ ³	40.00	
4.	პლანირება გრეიდერით	გ ²	2000.00	
5.	შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით სისქით 15სმ კ-1,22	გ ² /გ ³	2000/366	
6.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული ღორღით (0-40მმ) სისქით 10სმ კ-1,26	გ ² /გ ³	1938/244	
7.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	1,16	
8.	საფარის ქვედა ფენის მოწყობა მსხვილმარცვლოვანი ფორმოვანი-ღორღოვანი ა/ბეტონის ცხელი ფენით სისქით 6სმ	გ ² /გ	1938/269,8	

9.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,58	
10.	საფარის ზედა ფენის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 4სმ	ტ ² /ტ	1938/188,8	
	ტროტუარები			
11.	ახალი ბორდიურის მოწყობა ბაზალტის ქვით (12x30)სმ ბეტონის საფუძველზე ტროტუარის ორივე მხარეს 1292x0,035	გრძ.მ/მ ³	1292/45,2	
12.	ტროტუარსა და ბორდიურებს შორის ადგილის შევსება ქვიშა დოროვანი მასალით	ტ ³	27	
13.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 10სმ	ტ ² /ტ ³	1169/147	
14.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,7	
15.	საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 3სმ	ტ ² /ტ	1169/85,4	
	მიერთება პკ1+92 (ტ=10გ მ=5გ)			
16.	შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით (0-70)მმ	ტ ³	3	
17.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 7სმ	ტ ² /ტ ³	50/4,4	
18.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,03	
19.	საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 5სმ	ტ ² /ტ	50/6,1	

სამუშაოთა მოცულობის კრებსითი უწყისი

№	სამუშაოთა დასახელება	განხ.	რაოდ	შენიშვნა	
1.	აღდგენა და დამაგრება		გბ	0.176	
	მიწის გაჯიხი				
2.	სავალი ნაწილის გაწმენდა ნალექების შედეგად ჩამოტანილი თიხაში აზელილი გრუნტისაგან ბულდოზერით შეგროვება 20მ, დატვირთვა ესკავატორით (V-0.25 მ ³) ა/თვითმცლელებზე და გატანა ნაყარში 5კმ-ზე	ტ ³	250.00		
3.	იგივე სელით შექანიშებისათვის მიუდგომელ ადგილებზე	ტ ³	23.00		
4.	პლანირება გრუნტიდერით	ტ ²	1100.00		
5.	შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით სისქით 15სმ კ-1,22	ტ ² /ტ ³	1090/199		
6.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 10სმ კ-1,26	ტ ² /ტ ³	1056/133		
7.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,64		
8.	საფარის ქვედა ფენის მოწყობა მსხვილმარცვლოვანი ფორმოვანი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ფენით სისქით 6სმ	ტ ² /ტ	1056/147		
9.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,32		
10.	საფარის ზედა ფენის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 4სმ	ტ ² /ტ	1056/102,9		
	ტროტუარები				
11.	ახალი ბორდიურის მოწყობა ბაზალტის ქვით (12x30)სმ ბეტონის საფუძველზე ტროტუარის ორივე მხარეს 268x0,035	გრძ.მ/მ ³	352/12,3		
12.	ტროტუარსა და ბორდიურებს შორის ადგილის შევსება ქვიშა დოროვანი მასალით	ტ ³	7,0		
13.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 10სმ	ტ ² /ტ ³	1141/144		
14.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,68		
15.	საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 3სმ	ტ ² /ტ	1141/83,3		

რუსთაველის ჩიხი ს=64 მ

სავალი ნაწილის ფართის პიკეტური დათვლის უწყისი

პკ+დან პკ+მდე	მანძილი, მ	სავალი ნაწილი	
		სიგანე, მ	ფართი, მ ²
1	2	3	4
+41	41	4.5	184.5
+64	23	4.5	103.5
სულ			288

რუსთაველის ჩიხი ს=64 გ
საგზაო სამოსის პიკტური დათვლის უწყისი

საპრო- ექტო კმ	პგ+დან პგ+მდე	სიგრძე, მ	სამუშაოს დასახელება	განზ. .	რაოდ.	ფ ფარი ს
1	2	3	4	5	6	7
1.	პგ0+00÷პგ0+64	64	შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა- ხრეშოვანი ნარევით სისქით 15სმ კ-1,22	მ ² /მ ³	300/55	
2.	პგ0+00÷პგ0+64	64	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 10სმ კ-1,26	მ ² /მ ³	288/36	
3.	პგ0+00÷პგ0+64	64	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,18	
4.	პგ0+00÷პგ0+64	64	საფარის ქვედა ფენის მოწყობა მსხვილმარცვლოვანი ფორმოვანი- დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ფენით სისქით 6სმ	მ ² /ტ	288/40,1	
5.	პგ0+00÷პგ0+64	64	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,09	
6.	პგ0+00÷პგ0+64	64	საფარის ზედა ფენის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი- დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 4სმ	მ ² /ტ	288/28,1	

რუსთაველის ჩიხი ს=64 გ
სამუშაოთა მოცულობის კრებსითი უწყისი

№	სამუშაოთა დასახელება	განზ.	რაოდ	შენიშვნა
1	2	3	4	5
1.	აღდგენა და დამაგრება	კგ	0.064	
	მიწის ვაკისი			
2.	სავალი ნაწილის გაწმენდა ნალექების შედეგად ჩამოტანილი თიხაში აზელილი გრუნტისაგან ბულდოზერით შეგროვება 20მ, დატვირთვა ესკავატორით (V-0.25 მ ³) ა/თვითმცლელებზე და გატანა ნაყარში 5გმ-ზე	მ ³	68.00	
3.	იგივე, ხელით მქანიზმებისათვის მიუდგომელ აღგილებზე	მ ³	7.00	
4.	პლანირება გრეიდერით	მ ²	300.00	
5.	ახალი ბორდიურის მოწყობა ბაზალტის ქვით (12x30)სმ ბეტონის საფუძველზე მარჯვენა მხარეს 128x0,035	გრძ.მ/მ ³	128/4,5	
6.	შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით სისქით 15სმ კ-1,22	მ ² /მ ³	300/55	
7.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 10სმ კ-1,26	მ ² /მ ³	288/36	
8.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,18	
9.	საფარის ქვედა ფენის მოწყობა მსხვილმარცვლოვანი ფორმოვანი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ფენით სისქით 6სმ	მ ² /ტ	288/40,1	
10.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	ტ	0,09	
11.	საფარის ზედა ფენის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი- დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 4სმ	მ ² /ტ	288/28,1	

სასწავლო უნივერსიტეტის მისამართი გზა ს=584 მ

სავალი ნაწილისა და ტროტუარების ფართის პიკეტური დათვლის უწყისი

პ+დან პ+მდე	მანძილი, მ	სავალი ნაწილი		ტროტუარები		მისაყრელი გეერდულები	
		სიგანე, მ	ფართი, მ ²	სიგანე, მ მარჯვნიშვ/მარცხნივ	ფართი, მ ²	სიგანე, მ	ფართი, მ ²
1	2	3	4	5	6	7	8
0+00	-	6.0	-	-	-	1.0	-
+36	36	6.0	216	1.5	-	1.0	36
+54	18	6.0	108	1.5	27	1.0	18
1+23	69	6.0	414	1.5	103.5	1.0	69
2+38	115	6.0	690	1.5	172.5	1.0	115
3+47	109	6.0	654	1.5	163.5	1.0	109
4+35	88	6.0	528	1.5	132	1.0	88
5+18	83	6.0	498	1.5	124.5	1.0	83
+84	66	6.0	396	1.5	99	1.0	66
სულ	584		3504		822		584

სასწავლო უნივერსიტეტის მისამართი გზა ს=584 მ

მიერთებების აღკილმდებარეობისა და ფართის დათვლის უწყისი

№	აღგილმდებ- ბარეობა		მიერთების სიგრძე, მ	მიერთების სიგანე, მ	ფართი, მ ²	არსებული საფარის მდგრადიარეობა	უწყისი
	მარცხნივ	მარჯვნივ					
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	0+33	-	10.0	5.0	50	გრუნტოვანი	
2.	-	5+57	10.0	5.0	50	გრუნტოვანი	
					100		

სასწავლო უნივერსიტეტის მისამართი გზა ს=584 მ

საგზაო სამოსის პიკეტური დათვლის უწყისი

საპრო- ექტო ქმ	პ+დან პ+მდე	სიგრძე, მ	სამუშაოს დასახელება	განხ.	რაოდ.	უწყისი
1	2	3	4	5	6	7
14.	0+0÷5+84	584	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული ღორღით (0-40მმ) სისქით 15სმ კ-1,26	მ ² /მ ³	3620/684	
15.	0+0÷5+84	584	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	მ	2,1	
16.	0+0÷5+84	584	საფარის ქვედა ფენის მოწყობა მსხვილმარცვლოვანი ფორმოვანი-ღორღოვანი ა/ბეტონის ცხელი ფენით სისქით 6სმ	მ ² /მ	3504/487,8	
17.	0+0÷5+84	584	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	მ	1,05	
18.	0+0÷5+84	584	საფარის ზედა ფენის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-ღორღოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 4სმ	მ ² /მ	3504/341,3	
19.	0+0÷5+84	584	მისაყრელი გეერდულების მოწყობა ქვაშა- ხეშოვანი ნარევით სისქით 15სმ	მ ² /მ ³	584/106	

			ტროტუარები			
20.			საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 10სმ	გ ² /გ ³	822/87	
21.			თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	0,5	
22.			საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 3სმ	გ ² /გ	822/60,0	
			მიერთებები პგ0+33, პგ5+57 (ე=10გ ვ=5გ)			
23.			შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით (0-70)მმ	გ ³	6,0	
24.			საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 7სმ	გ ² /გ ³	100/8,8	
25.			თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	0,06	
26.			საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 5სმ	გ ² /გ	100/12,2	

**სასწავლო უნივერსიტეტის მისასვლელი გზა ს=584 მ
სამუშაოთა მოცულობის კრებსითი უწყისი**

№	სამუშაოთა დასახელება	განხ.	რაოდ	შენიშვნა
1	2	3	4	5
1.	ალდგენა და დამაგრება	გ ³	0.584	
	მიწის ვაკისი			
2.	გვერდულების და სავალი ნაწილის გაწმენდა ნალექების შედეგად ჩამოტანილი თიხაში აზელილი გრუნტისაგან ბულდოზერით შეგროვება 30მ, დატვირთვა ესკავატორით (V-0.25 მ ³) ა/თვითმცლელებზე და გატანა ნაყარში 5კმ-ზე	გ ³	65.00	
3.	იგივე ხელით მექანიზმებისათვის მიუდგომელ ადგილებზე	გ ³	8.00	
4.	პლანირება გრეიიდერით	გ ²	1500.00	
5.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 15სმ გ-1,26	გ ² /გ ³	3620/684	
6.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	2,1	
7.	საფარის ქვედა ფენის მოწყობა მსხვილმარცვლოვანი ფორმოვანი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ფენით სისქით 6სმ	გ ² /გ	3504/487,8	
8.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	1,05	
9.	საფარის ზედა ფენის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 4სმ	გ ² /გ	3504/341,3	
10.	მისაყრელი გვერდულების მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით სისქით 15სმ	გ ² /გ ³	584/106	
	ტროტუარები			
11.	ახალი ბორდიურის მოწყობა ბაზალტის ქვით (12x30)სმ ბეტონის საფუძველზე ტროტუარის ორიგე მხარეს 1096x0,035	გრძ.გ/გ ³	1096/38,4	
12.	ტროტუარსა და ბორდიურებს შორის ადგილის შევსება ქვიშა ღოროვანი მასალით	გ ² /გ ³	822/50	
13.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 10სმ	გ ² /გ ³	822/87	
14.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	0,5	
15.	საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 3სმ	გ ² /გ	822/60,0	
	მიერთებები პგ0+33, პგ5+57 (ე=10გ ვ=5გ)			
16.	შემასწორებელი ფენის მოწყობა ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით (0-70)მმ	გ ³	6,0	
17.	საფუძვლის მოწყობა ფრაქციული დორდით (0-40მმ) სისქით 7სმ	გ ² /გ ³	100/8,8	
18.	თხევადი ბიტუმის ემულსიის მოსხმა	გ	0,06	
19.	საფარის მოწყობა წვრილმარცვლოვანი მკვრივი-დორდოვანი ა/ბეტონის ცხელი ნარევით სისქით 5სმ	გ ² /გ	100/12,2	

შშენებლობის ორგანიზაცია

სამუშაოთა ორგანიზაციის პროექტი შედგენილია მოქმედი ნორმების, წესებისა და სტანდარტების სრული დაცვით.

შრომის ნაყოფიერების გაზრდის და მშენებლობის ხანგრძლივობის მაქსიმალურად შემცირების მიზნით, მიღებულია სამუშაოების კომპლექსური მექანიზმებით და სპეციალიზირებული საწარმოო ბრიგადებით შესრულება, შრომის ორგანიზაციის თანამედროვე მეთოდებისა და ფორმების გამოყენებით.

კაპიტალური სამუშაოების ჩასატარებისას გზაზე უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ტრანსპორტის მოძრაობა, რის გამოც სამუშაოები უნდა ჩატარდეს ეტაპობრივად, ჯერ გზის ერთ ნახევარზე, მეორე ნახევარზე ტრანსპორტის მოძრაობის შენარჩუნებით, შემდეგ კი პირიქით.

არსებულ გზებს და ქუჩებს გააჩნია ალტერნატიული პარალელური მისასვლელები, სადაც შეიძლება მოხდეს ტრანსპორტის მოძრაობის გადატანა.

აუცილებელია კაპიტალური შეკეთების პერიოდში მოძრაობის ორგანიზაციია და საგზაო სამუშაოების წარმოების ადგილების შემოფარგვლა შესრულდეს მოძრაობის ორგანიზაციისა და საგზაო სამუშაოების წარმოების ადგილების შემოფარგვლის ინსტრუქციის 37-84-ის შესაბამისად. სამუშაოების შემსრულებელმა ორგანიზაციამ უნდა შეადგინოს შესაბამისი სქემები და შეათანხმოს პოლიციის შესაბამის ადგილობრივ წარმომადგენელებითაც. ასევე აუცილებელია საგზაო სამუშაოთა წარმოების ზონაში მოხვედრილი კომუნიკაციების მფლობელთა წინასწარი გაფრთხილება.

სამუშაოების შესრულების ტექნიკური სქემები ტიპიურია. სამუშაოები უნდა შესრულდეს საპროექტო საეციფიკაციების შესაბამისად BCN 24-88-ის „სააგრემობილო გზები“ და CHN 3.06.04-91-ის „ხიდები და მილები“ მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

კველა მასალა, ნახევარფაბრიკატები და კონსტრუქცია უნდა შეესაბამებოდეს საპროექტო მონაცემებს, სათანადო სახელმწიფო სტანდარტებს და აკმაყოფილებდეს მათ მოთხოვნებს.

მშენებლობის მოსამზადებელი პერიოდის ამოცანები

მოსამზადებელ პერიოდში საგზაო სამუშაოების დაწყებამდე უნდა განხორციელდეს ძირითადი სამუშენებლო სამუშაოების ფრონტის უზრუნველყოფა.

მშენებლობის მიმდინარეობის პერიოდში აუცილებლობას წარმოადგენს შემდეგი სამუშაოების განხორციელება:

- სამშენებლო მოედნის (ტერიტორიის) შემოღობვა
- სამშენებლო მოედნის (ტერიტორიის) გასუფთავება
- სამშენებლო მოედნის (ტერიტორიის) უზრუნველყოფა:

ხანდარსაწინააღმდეგო ინვენტარით, წყლით, კავშირგაბმულობების საშუალებებით და სიგნალიზაციით

სამუშაოს დაწყებამდე კველა არსებული მიწისქეშა კომუნიკაციები, რომლებიც იმყოფებიან სამუშაო ზონაში გახსნილი უნდა იქნას მათი ჩატარების სიღრმის და გეგმაში განლაგების დაზუსტების მიზნით, ეს პროცესი უნდა ხდებოდეს იმ მუშაკთა თანდასწრებით, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან ამ კომუნიკაციების ექსპლუატაციაზე. აღნიშნული კომუნიკაციები აღნიშნული უნდა იყოს გამაფრთხილებელი ნიშნებით.

მშენებლობის დამთავრების შემდეგ სრულდება სამშენებლო ტერიტორიის კეთილმოწყობის სამუშაოების სრული კომპლექსი.

საგზაო სამოსის მოწყობა

საგზაო სამოსის მოწყობაზე რეკომენდირებულია ორი სპეციალიზირებული ბრიგადის სამუშაოები: პირველი ბრიგადა მოაწყობს დორდის ფენებს, მეორე ასფალტობეტონის ფენებს.

ქუჩების და გზების საგზაო სამოსის კონსტრუქციის მოწყობა სამუშაოების ტექნიკური თანამიმდევრობა საერთოა: დაზიანებული აღგილის მომზადება, მასალის მოზიდვა, შესწორება და დატკეპნა.

პროექტი ითვალისწინებს:

ქვესაგები ფენის მოსაწყობად ქვიშახელვანი ნარევით და საფუძვლის მოსაწყობად ფრაქციული დორდისაგან (დატკეპნის კოეფიციენტის გათვალისწინებით) ინერტული მასალის მოერის შემდეგ უნდა შესრულდეს მოყრილი მასალის მოსწორება, პროფილირება, მოშანდაკება და დატკეპნა კიდევებიდან შეუაგულისაკენ. დატკეპნა უნდა შესრულდეს მორწყვით. სატკეპნის სვლების რაოდენობა უნდა დაზუსტდეს აღგილზე საცდელი ტკეპნით.

საფუძვლის მოწყობა გათვალისწინებულია დორდით, ფრაქციით (0-40) მმ, სისქით 10 სმ.

სატკეპნის სიჩქარე დასაწყისში უნდა იყოს 1,5-2 კმ/სთ, ხოლო დატკეპნის ბოლოსათვის 5 კმ/სთ-ით გაიზარდოს. დატკეპნა უნდა მოხდეს მორწყვით, სვლების რაოდენობა დაზუსტდეს აღგილზე საცდელი ტკეპნით.

ასფალტობეტონის ფენის მოწყობის წინ გათვალისწინებულია ქვედა ფენის დამუშავება თხევადი ბიტუმით, რომელიც უნდა შესრულდეს 1-6 საათით ადრე. ფოროვანი ასფალტობეტონის გამკვრივების კოეფიციენტი უნდა იყოს არანაკლებ 0.98-ისა, ხოლო მკერივი ასფალტობეტონისა - არანაკლებ 0.99-სა. დატკეპნა უნდა შესრულდეს ისე, რომ ზედაპირზე არ წარმოიქმნას ბზარები და არ დარჩეს ნაკვალევი. დაგების დროს აუცილებელია საფარის სისწორის და განივი ქანობების შენარჩუნება. დაუშვებელია ავტოტრანსპორტის მოძრაობა ახლად მოწყობილ ასფალტობეტონის საფარზე მის მოლიანად გაცივებამდე, რათა აცილებულ იქნას საბურავების ნაკვალევის წარმოქმნა. დატკეპნა უნდა დაიწყოს დაგებისთანავე მასალის ტემპერატურის დაცვით ტკეპნის დასაწყისში 120°C ზევით.

ასფალტობეტონის მკვრივი და ფოროვანი ნარევები იტკეპნება თვითი გლუვალციანი სატკეპნებით, მასით 6-8 ტ, ან ვიბრაციული სატკეპნებით, მასით 6-8 ტ, გამორთული ვიბრაციორით (2-3 სვლა), შემდგომ სატკეპნი

პნევმატურ ბორბალზე, მასით 16 ტ (6-10 სვლა), ან გლუვვალციანი სატკეპნებით, მასით 10-13 ტ (8-10 სვლა), ან ვიბრაციული სატკეპნებით, მასით 6-8 ტ, გამორთული ვიბრატორით (3-4 სვლა) და საბოლოოდ გლუვვალციანი სატკეპნებით, მასით 11-18 ტ (4-8 სვლა).

სატკეპნის სიჩქარე ტკეპნის დასაწყისში უნდა იყოს არაუმეტეს 1.5-2 კმ/სთ-ისა, 5-6 სვლის შემდეგ კი სიჩქარე შეიძლება გაიზარდოს 3-5 კმ/სთ-მდე გლუვვალციანი სატკეპნისათვის, 3 კმ/სთ-მდე ვიბრაციულისათვის, 5-8 კმ/სთ-მდე სატკეპნისათვის პნევმატურ ბორბალზე.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიეცეს არსებულ საფართან და ადრე დაგებულ ფენებთან ახალი ასფალტის ფენის მიერთებას. მათი შეხების ადგილებში გრძივი და განივი ნაკერები ეწყობა წინა ფენის ჩაჭრით საფარის მთლიან სიღრმეზე. ნაწიბურები უნდა გაცხელდეს, ან გაიპოხოს ბიტუმით. საფარის სისწორე გაიზომება 3.0 მ სიგრძის ლითონის ლარტყით. დეფექტური მონაკვეთები უნდა შესწორდეს. ახალი საფარი უნდა იყოს ერთგვაროვანი, ბზარებისა და ზედაპირზე შემკვრელის დაცვარვის გარეშე.

ცხელი ასფალტობეტონის დაგება უნდა შესრულდეს მშრალ ამინდში გაზაფხულზე და ზაფხულში არანაკლებ +5°C ტემპერატურის დროს, ხოლო შემოდგომაზე +10°C ტემპერატურის დროს.

შრომის დაცვისა და უსაფრთხოების ტექნიკა

მშენებლობის წარმოებაში უსაფრთხოების და სანიტარული ნორმების დაცვა საგალდებულოა. ტექნიკური უსაფრთხოების წესების ნორმებში (II-4-89) განხილულია ყველა ის საკითხი, რომელთა ცოდნა საგალდებულოა მშენებლობის პერსონალისათვის.

მშენებლობაზე შეიძლება დაშვებული იქნან ის პირები, რომელთაც ჩაუტარდებათ ტექნიკის უსაფრთხოების და სანიტარულ წესებზე სპეციალური ინსტრუქტაჟი.

მშენებლობის დაწყებამდე საჭიროა არსებული გზის მოწესრიგება, რათა უზრუნველყოთ თავისუფალ სამშენებლო ტრანსპორტის ობიექტზე მანევრირება.

მოძრაობისათვის სახიფათო ზონებში საჭიროა დაიდგას სპეციალიზირებული გამაფრთხილებელი ნიშნები.

სამუშაო ადგილები უნდა იქნას უსრუნველყოფილი სამუშაოს წარმოებისათვის საჭირო უსაფრთხო ინვენტარით.

სამუშაოს დაწყების წინ მუშები უზრუნველყოფილი უნდა იყვნენ დამცველი ჩაჩქანებით, სპეციალური ტანსაცმლით და ფეხსაცმლით.

მშენებლობის ყველა ქვეგანაყოფი უზრუნველყოფილი უნდა იყვნენ პირველადი დახმარების მედიკამენტებით.

მუშებისათვის, რომელთა სამუშაო დაკავშირებულია ტოქსიკურ მასალებთან, საჭიროა მუდმივი მედკერსონალის ზედამხედველობა.

ამწევ მექანიზმების მუშაობა ტვირთის გადაადლიგების დროს უნდა მოხდეს თანდათანობით, ბიძგების გარეშე.

ამწევების მოქმედების ზონაში ხალხის ყოფნა დაშვებული არ არის.

ხანდარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოების წესების შესრულებას მშენებლობაზე უნდა დაეთმოს განსაკუთრებული უურადღება.

გარემოს დაცვის ღონისძიებები

მოსამზადებელი სამუშაოებისა და უშუალოდ სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოთა წამოქბისას, მშენებელი ვალდებულია დაიცვას ქვემოთ ჩამოთვლილი და სხვა შესაბამისი სამშენებლო ნორმებით და წესებით განსაზღვრული ღონისძიებები:

- განალაგოს სამშენებლო მოედანი და დროებითი შენობა-ნაგებობები საავტომობილო გზის განთვისების ზოლში თუ ამის შესაძლებლობა არსებობს;

- სამუშაოების დამთავრების შემდგე სამუშაო ადგილი და სამშენებლო მოედანი უნდა გასუფთავდეს ყრველგვარი სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო ნაგვისაგან, მათი გატანა უნდა მოხდეს ადგილობრივ თვითმართველობის ორგანოებთან შეთანხმებულ ადგილებზე;

- აკრძალულია ნამუშევარი ნაგონბაროდუქტების და სხვა ნაგვის ჩაღვრა და ჩაყრა მდინარის კალაპოტში.

- აკრძალულია მანქანა-მექანიზმების რეცხვა მდინარის ნაპირზე, მათი გასარეცხად უნდა მოეწყოს სპეციალურად ადგილებით ადგილები.

- ტერიტორიის მომზადებისას მწვანე ნარგავების გაჩეხვა უნდა მოხდეს მხოლოდ პროექტით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე.

სამუშაოთა დამთავრების შემდეგ უნდა მოხდეს ყველა იმ ტერიტორიის რეკულტივაცია, რომელიც გამოყენებული იყო სამუშაოთა წარმოებისას.